

Національний
банк України

**Запровадження нового бенчмарка
– довідкового значення курсу
гривні до євро, зміни до методики
розрахунку офіційного курсу гривні
та визначення принципів
формування переліку валют для
його встановлення.**

Департамент відкритих ринків

Київ, вересень 2024

I.

**Створення нового бенчмарка –
довідкового значення курсу гривні
до євро станом на 12 годину**

Створення нового бенчмарка – довідкового значення курсу гривні до євро

КОНТЕКСТ

Під час періодичного огляду індикаторів грошового та валютного ринків у лютому 2024 р. окремі члени Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків (Ради оверсайту) звернули увагу на те, що **частка євро в загальному обсязі клієнтських операцій має тенденцію до зростання.**

Члени Ради оверсайту запропонували запровадити розрахунок індикатора довідкового значення курсу гривні до євро станом на 12 годину.

РЕЗУЛЬТАТ

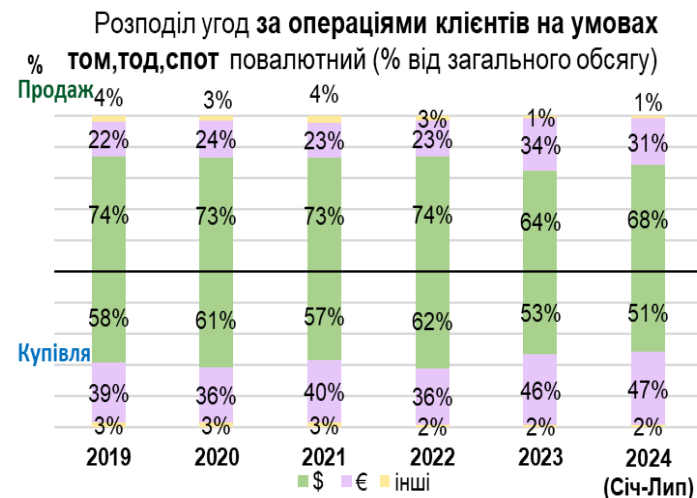
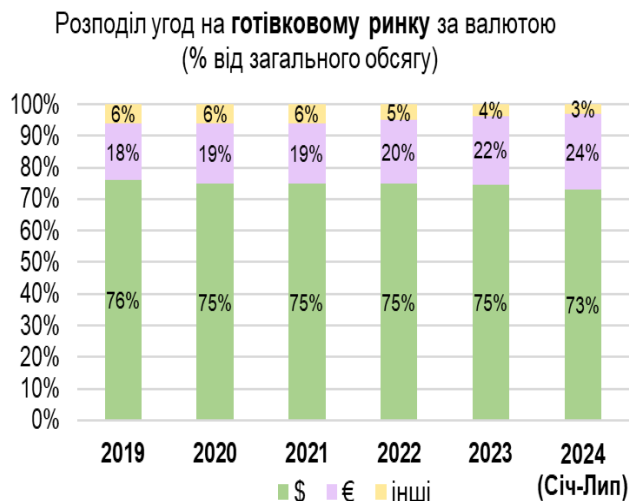
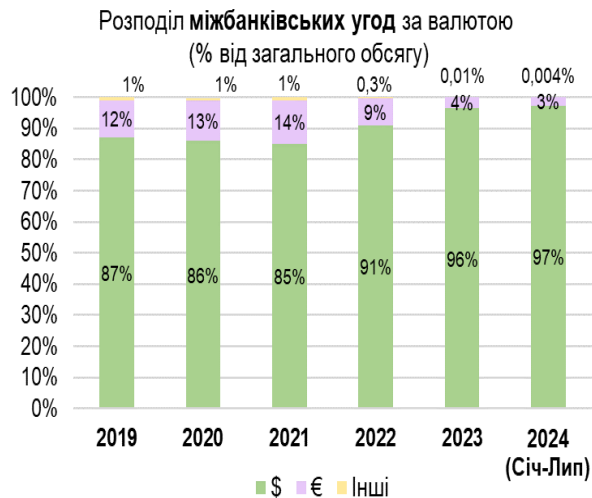
1. За результатами засідання Ради оверсайту 24.02.2024:

було рекомендовано **підготувати пропозиції щодо порядку розрахунку нового індикатора валютного ринку – довідкового значення курсу гривні до євро станом на 12 годину** – та винести їх на розгляд Ради оверсайту.

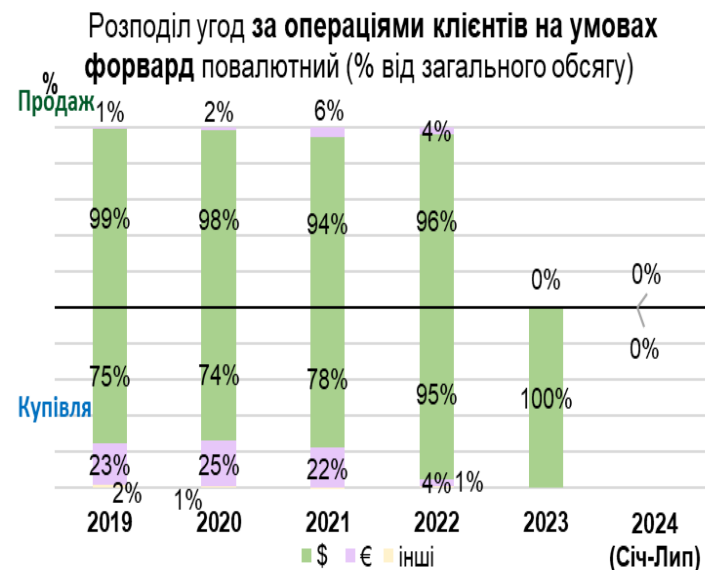
2. За результатами засідання Ради оверсайту 24.08.2024 було:

схвалено підходи до розрахунку нового бенчмарка довідкового курсу гривні до євро станом на 12.00 годину.

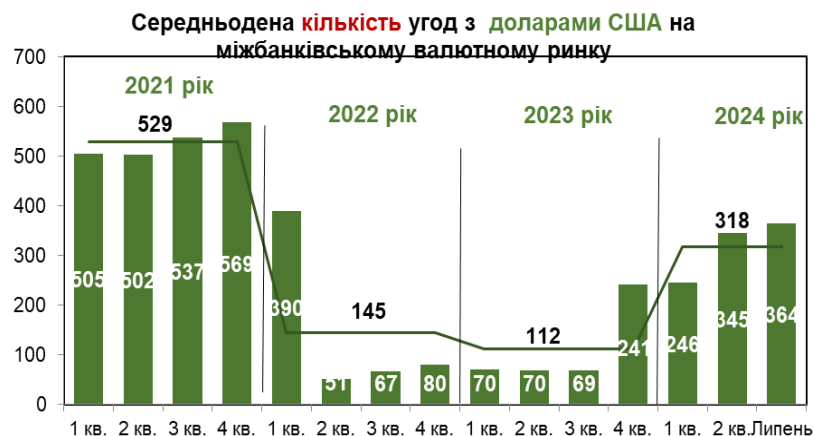
Валютна структура клієнтських операцій свідчить про тенденцію до посилення ролі євро на валютному ринку України

- операції з долларом США значно превалюють на усіх сегментах валютного ринку;
- водночас, роль євро на усіх сегментах (окрім міжбанківського) має тенденцію до ↑, відображаючи значне посилення акцентів на економічні зв'язки з країнами ЄС;
- це створює в учасників ринку запит на новий бенчмарк, який би відображав курс гривня/євро: це значно спрощує визначення курсів в заявках клієнтів за операціями на спот-ринку;
- форвардний сегмент під час війни не функціонує через валютні обмеження. Але до війни учасники ринку зверталися до НБУ з проханням зробити бенчмарк гривня/євро за станом на 12 годину для використання при розрахунках по угодам NDF.

Обсяг угод гривня/євро на міжбанківському ринку не дає змоги рахувати надійний бенчмарк на підставі реальних угод

- з початком війни обсяг та кількість угод з євро на ВРУ істотно зменшилися, внаслідок чого порахувати надійний бенчмарк на їх основі (та ще й на 12 годину) неможливо;
- єдиний можливий метод розрахунку бенчмарка гривня/євро за станом на 12 годину – використовувати методику, подібну до тої, за якою розраховується офіційний курс гривня/євро (який обраховується за станом на 15 годину).

Порівняння підходів

Було розглянуто три можливі методики розрахунку довідкового курсу гривні до євро:

- 1) за аналогією до чинного порядку розрахунку офіційного курсу гривні до іноземних валют (окрім долара), шляхом перемноження довідкового курсу долара та курсу дол./євро BFIX на 12:00;
- 2) перемноження довідкового курсу долара та середнього курсу дол./євро BFIX, розрахованого з 10:30 до 12:00 (період торгів на ВРУ);
- 3) перемноження середньозваженого курсу долара на ВРУ та курсу дол./євро BFIX за відповідні пів години з 10:30 до 12:00 (період торгів на ВРУ), та розрахунок середнього курсу з отриманих.

Усі 3 підходи відхиляються від середньозваженого курсу гривня/євро на (хоча й неліквідному) ринку в середньому менше ніж на 0,04 грн. Втім, результати другого та третього підходів є точнішими за перший.

Якщо припустити, що підхід 3 є найточнішим, підхід 2 також видається кращим (середнє абсолютне відхилення 0,007 грн.), ніж підхід 1 (середнє абсолютне відхилення 0,02 грн.). Одночасно, підхід 3 є складно реалізовуваним на практиці, тому надалі не розглядається як робоча пропозиція.

Відхилення від розрахункового курсу UAH/€, синхронізованого з BFIX \$/€ щопівгодини

Створення нового бенчмарка – довідкового значення курсу гривні до євро за станом на 12 годину – МЕТОДИКА

ПРОПОЗИЦІЯ

(погоджена експертом місії технічної допомоги DCC/SECO)

Запровадити розрахунок довідкового значення курсу гривні до євро станом на 12 годину на підставі інформації про:

1 довідковий курс гривні до долара **США** станом на 12 годину та ...

2 просте середнє значення котирувань **BFIX EUR/USD**, оприлюднених TIC BLOOMBERG протягом 10:30-12:00

3 або (у випадку відсутності котирувань BFIX) останнього наявного довідкового курсу євро до долара США, **установленого ЄЦБ.**

довідковий курс UAH/EUR =

довідковий курс UAH/USD станом на 12:00

x

СЕРЕДНЄ (BFIX EUR/USD на 10:30; 11:00; 11:30; 12:00)

II.

Методика розрахунку офіційного курсу валют крім долара США

Застосування нової методики для розрахунку довідкового курсу євро має наслідком необхідність перегляду методики розрахунку офіційного курсу гривні до усіх валют крім долара США

ЧИННИЙ ПІДХІД ДО РОЗРАХУНКУ ОФІЦІЙНОГО КУРСУ (для валют крім \$)

Переваги:

1. простота реалізації.

Недоліки:

1. результати дещо менш точні, ніж за інших підходів та...
2. можуть бути значно неточними у разі надзвичайної волатильності валютного ринку.

ОБРАНИЙ ПІДХІД

Переваги:

1. доступність реалізації;
2. результати точніші, ніж за методикою офіційного курсу, та досить стійкі до посиленої волатильності на ринку.

Недоліки:

1. результати можуть бути менш точними у разі високої часової концентрації операцій на ринку.

Обраний підхід визнано більш правильним для розрахунку курсу валют, в яких відсутній активний ринок на ВРУ, а відтак **методика розрахунку офіційного курсу має бути приведена у відповідність до обраного підходу.**

Застосування нової методики для розрахунку довідкового курсу євро має наслідком необхідність перегляду методики розрахунку офіційного курсу гривні до усіх валют крім долара США

ПРОПОЗИЦІЯ

(погоджена експертом місії технічної допомоги DCC/SECO)

Здійснювати розрахунок офіційного курсу гривні до іноземних валют (крім долара США)/облікової ціни банківських металів на підставі інформації про:

- 1** офіційний курс гривні до долара **США** станом на 15 годину та...
- 2** просте середнє значення котирувань **BFIX** відповідних валют/металів до **USD**, що були розраховані протягом періоду 10:30-15:00 **АБО**
- 3** курс відповідної валюти/банківського металу до долара США, опублікований на сайті **емітента** відповідної валюти/(LBMA для банк. металів) станом на 15:00, якщо котирування BFIX не є доступними для використання.

Офіційний курс гривні до іноземної валюти/банківського металу =
Офіційний курс гривні до долара $\times$
Середній курс BFIX відповідної валюти (чи банківського металу) до долара станом на 10:30; 11:00; ...; 15:00)

III.

Принципи формування переліків валют для офіційного курсу

Вимоги щодо формування переліків валют, до яких Національний банк встановлює офіційний курс гривні та розраховує облікову ціну банківських металів

Відповідно до пункту 5 розділу II Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США й облікової ціни банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 10.12.2019 № 148 (зі змінами)

Національний банк щорічно впродовж двох тижнів після дати оприлюднення на сторінці офіційного сайту НБУ Платіжного балансу України за попередній рік затверджує та оприлюднює на сторінці офіційного сайту:

1) перелік іноземних валют, до яких Національний банк щоденно встановлює офіційний курс гривні. До цього переліку включаються іноземні валюти, що входять до 1 групи Класифікатора¹, та іноземні валюти, емітентами яких є країни, які за даними Платіжного балансу України за рік, що передує встановленню цього переліку, входять до 30 країн із найбільшим обсягом товарообігу з Україною;

2) перелік іноземних валют, до яких Національний банк один раз на місяць встановлює офіційний курс гривні. До цього переліку включаються іноземні валюти (з тих, що не увійшли до переліку іноземних валют, зазначеного в підпункті 1), емітентами яких є країни, що утворилися внаслідок припинення існування СРСР, а також країни, які за даними Платіжного балансу України за рік, що передує встановленню цього переліку, посідають місця з 31 до 60 за обсягом товарообігу з Україною;

3) перелік банківських металів, до яких Національний банк щоденно розраховує облікову ціну. До цього переліку включаються банківські метали, що входять до 1 групи Класифікатора.

¹ Класифікатор іноземних валют та банківських металів, затверджений постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) (див. слайд 7 про Класифікатор).

Доцільність існування двох кошиків валют для встановлення офіційного курсу наразі себе вичерпала

НАВІЩО СКАСОВУВАТИ ЩОМІСЯЧНИЙ ПЕРЕЛІК?

у зв'язку з розвитком ІТ **операційні обмеження** на широкий перелік валют, офіційний курс яких встановлюється щоденно, **зникли**

існування переліку валют курс за якими встановлюється раз на місяць **підвищує ризики виникнення практики подвійних курсів** (наприклад, якщо НБУ проводитиме операції з Урядом з цими валютами)

практика європейських країн свідчить що в переважній більшості з них **існує лише один (щоденний) кошик** для офіційного/референтного курсу на 30-35 валют

ЯКИМ Є ДОСВІД ОКРЕМИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН?

№	Країна / ЦБ	Лише щоденний перелік	Кількість валют щоденного переліку	Пропозиції ЦБ у разі відсутності потрібної валюти в переліку
1	ЄЦБ	✓	30	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
2	Польща	+ щотижневий (116)	33	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
3	Чехія	+ щомісячний (124)	31	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
4	Угорщина	✓	34	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
5	Болгарія	✓	30	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
6	Румунія	✓	31	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
7	Данія	✓	31	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
8	Швеція	✓	30	ЦБ пропонує користуватися зовнішніми ресурсами (напр. Oanda.com або SEB Group's website) або звернутися до комерційного банку
9	Норвегія	✓	40	ЦБ пропонує користуватися зовнішніми ресурсами, напр. Oanda.com. Для бух. обліку використовується інформація ЦБ відповідних країн
10	Ісландія	✓	32	ЦБ пропонує користуватися зовнішніми ресурсами, наприклад Oanda.com
11	Велика Британія	✓	25	Курси, розраховані ЦБ, не є офіційними, і мають таку ж чинність, як і обмінні курси будь-якого комерційного банку в Лондоні
12	Швейцарія	+ щомісячний (26)	4	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає
13	Україна	+ щомісячний (24)	33	ЦБ в основних роз'ясненнях таких пропозицій не зазначає

Пропозиція щодо нової методики визначення щоденного кошика

I. ЗАПРОВАДИТИ ЩОДЕННИЙ РОЗРАХУНОК ОФІЦІЙНОГО КУРСУ ГРИВНІ ДО ТАКИХ ВАЛЮТ:

- 1 іноземні валюти, що входять до 1 групи Класифікатора¹;
- 2 іноземні валюти, емітентами яких є країни, які за даними платіжного балансу попереднього року забезпечували не менше **95% обсягу товарообігу** з Україною (в порядку спадання).

РЕЗОНИ:

- 1) у зв'язку з розвитком ІТ **операційні обмеження** на широкий перелік валют, офіційний курс яких встановлюється щоденно, **зникли**;
- 2) ширший щоденний перелік **сприятиме більш м'якому переходу** до лише щоденного переліку, оскільки бізнес зобов'язаний використовувати офіційний курс НБУ в бухгалтерському обліку.
✓ *ТОП-50 країн за товарообігом у 2023 р. забезпечили 95% від усього обсягу товарообігу.*

II. ЗАПРОВАДИТИ ПЕРЕГЛЯД ПЕРЕЛІКУ ВАЛЮТ ДЛЯ ЩОДЕННОГО РОЗРАХУНКУ ОФІЦІЙНОГО КУРСУ ГРИВНІ РАЗ НА 3 РОКИ, У I ПІВРІЧЧІ.

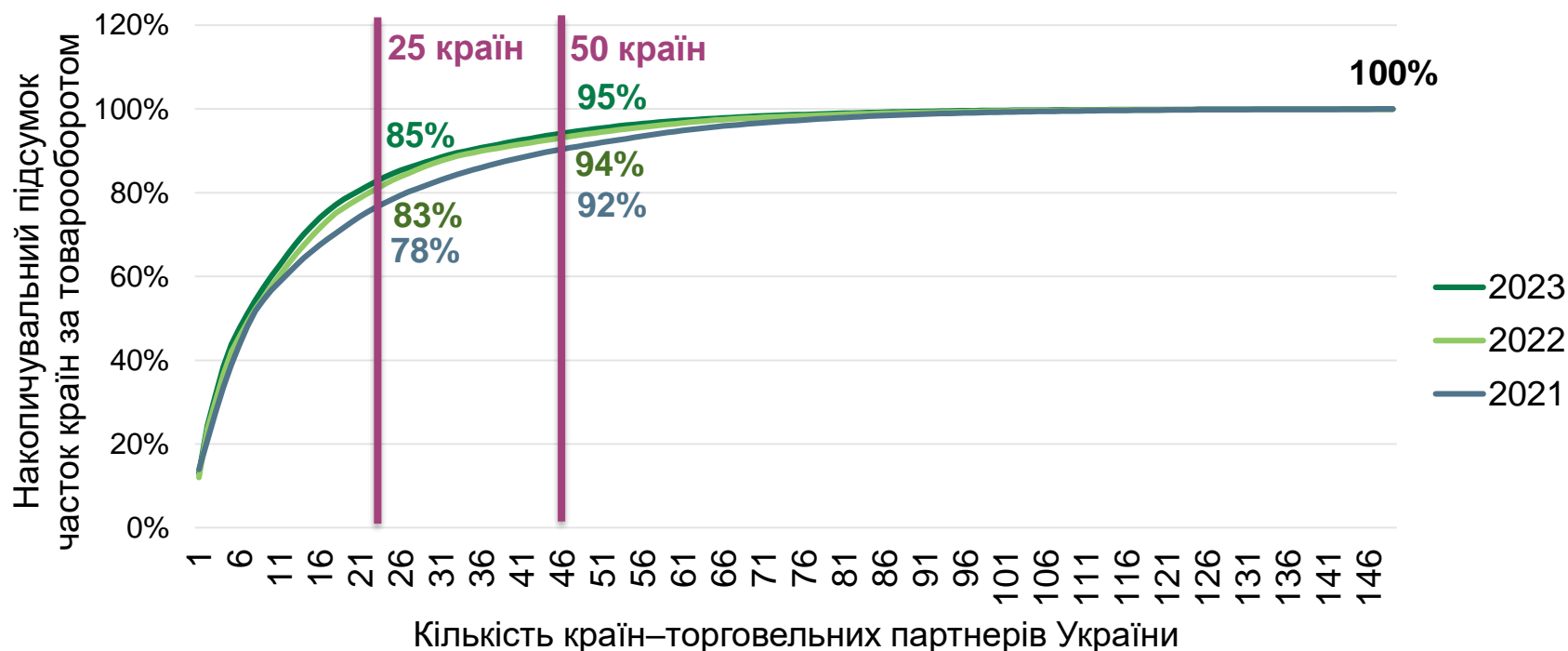
ПЕРЕДБАЧИТИ МОЖЛИВІСТЬ ВНОСИТИ ЗМІНИ ЩОРОКУ ЗА ПІДСУМКАМИ ПЕРІОДИЧНОГО ОГЛЯДУ В ЛЮТОМУ В РАЗІ ЗНИЖЕННЯ ЧАСТКИ КРАЇН, ЩО ЕМІТУВАЛИ ВАЛЮТИ ПЕРЕЛІКУ, В СТРУКТУРІ ТОВАРООБІГУ З УКРАЇНОЮ НИЖЧЕ 90%.

РЕЗОНИ:

- 1) перегляд переліку валют рідше, ніж щороку, або за потреби, відповідає міжнародній практиці (наприклад, Польща (за потреби, рідко), ЄЦБ (раз на 3 роки));
- 2) перелік основних торговельних партнерів України є досить стабільним та поступово переорієнтовується на країни ЄС (валюти яких входять до 1 групи Класифікатора);
- 3) зменшення процедурного навантаження на Національний банк та компанії, які налаштовують джерела отримання обмінного курсу для бухгалтерських розрахунків.

¹ Конвертовані валюти, які широко використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями, валюти країн - членів Європейського Союзу та банківські метали (див. довідковий слайд (останній) про Класифікатор).

95% зовнішнього товарообігу України припадає на 50 країн

- Географічна структура товарообігу (т/о) України є досить концентрованою:
  - на ТОП-25 країн у 2023 році припадало близько 85% т/о,
  - на ТОП-35 – 90% т/о,
  - на ТОП-50 – 95% т/о.
- Під час повномасштабного вторгнення концентрація розподілу товарообігу зростає: менше країн і, як наслідок, валют презентують абсолютну більшість географічної структури товарообігу України.

Переліки валют, чинні на сьогодні: всього – 57 валют

Щоденно: 33 валюти		
№	назва валюти/металу	країна/емітент
1	австралійський долар	Австралія
2	азербайджанський манат	Азербайджан
3	білоруський рубль	білорусь
4	болгарський лев	Болгарія
5	вона	Республіка Корея
6	гонконгівський долар	Гонконг
7	данська крона	Данія
8	долар США	Сполучені Штати Америки
9	євро	ЄЦБ
10	єгипетський фунт	Єгипет
11	єна	Японія
12	злотий	Польща
13	індійська рупія	Індія
14	канадський долар	Канада
15	мексиканське песо	Мексика
16	молдовський лей	Республіка Молдова
17	новий ізраїльський шекель	Ізраїль
18	новозеландський долар	Нова Зеландія
19	норвезька крона	Норвегія
20	ренд	Південна Африка
21	російський рубль	російська федерація
22	румунський лей	Румунія
23	рупія	Індонезія
24	сінгапурський долар	Сінгапур
25	СПЗ (спеціальні права запозичення)	МВФ
26	тенге	Казахстан
27	турецька ліра	Туреччина
28	форинт	Угорщина
29	фунт стерлінгів	Велика Британія
30	чеська крона	Чехія
31	шведська крона	Швеція
32	швейцарський франк	Швейцарія
33	юань Женьмінбі	Китай

Щомісяця: 24 валюти		
№	назва валюти/металу	країна/емітент
1	алжирський динар	Алжир
2	бат	Таїланд
3	бразильський реал	Бразилія
4	вірменський драм	Вірменія
5	дирхам ОАЕ	Об'єднані Арабські Емірати
6	домініканське песо	Домініканська Республіка
7	донг	В'єтнам
8	іракський динар	Ірак
9	іранський ріал	Іран, Ісламська Республіка
10	ларі	Грузія
11	ліванський фунт	Ліван
12	лівійський динар	Лівія
13	малайзійський ринггіт	Малайзія
14	марокканський дирхам	Марокко
15	новий тайванський долар	Тайвань, Провінція Китаю
16	пакистанська рупія	Пакистан
17	саудівський ріал	Саудівська Аравія
18	сербський динар	Сербія
19	сом	Киргизстан
20	сомоні	Таджикистан
21	така	Бангладеш
22	туніський динар	Туніс
23	туркменський новий манат	Туркменістан
24	узбецький сум	Узбекистан

 Валюта, що вибуває з переліку відповідно до нової методики

Перелік валют для встановлення офіційного курсу за новим підходом на підставі даних товарообігу в 2023 р.: 44 валюти

Щоденно: 44 валюти

№	назва валюти	країна/емітент	підстава ¹	№	назва валюти	країна/емітент	підстава ¹
1	австралійський долар	Австралія	К	23	швейцарський франк	Швейцарія	К, 95% т/о
2	болгарський лев	Болгарія	К, 95% т/о	24	юань Женьміньбі	Китай	К, 95% т/о
3	вона	Республіка Корея	К, 95% т/о	25	турецька ліра	Туреччина	95% т/о
4	гонконгівський долар	Гонконг	К	26	індійська рупія	Індія	95% т/о
5	данська крона	Данія	К, 95% т/о	27	єгипетський фунт	Єгипет	95% т/о
6	долар США	Сполучені Штати Америки	К, 95% т/о	28	молдовський лей	Молдова	95% т/о
7	євро	ЄЦБ	К, 95% т/о	29	саудівський ріял	Саудівська Аравія	95% т/о
8	єна	Японія	К, 95% т/о	30	пакистанська рупія	Пакистан	95% т/о
9	злотий	Польща	К, 95% т/о	31	донг	В'єтнам	95% т/о
10	канадський долар	Канада	К, 95% т/о	32	теньге	Казахстан	95% т/о
11	мексиканське песо	Мексика	К	33	азербайджанський манат	Азербайджан	95% т/о
12	новий ізраїльський шекель	Ізраїль	К, 95% т/о	34	малайзійський ринггіт	Малайзія	95% т/о
13	новозеландський долар	Нова Зеландія	К	35	дирхам ОАЕ	Об'єднані Арабські Емірати	95% т/о
14	норвезька крона	Норвегія	К, 95% т/о	36	ларі	Грузія	95% т/о
15	ренд	Південно-Африканська Республіка	К	37	така	Бангладеш	95% т/о
16	румунський лей	Румунія	К, 95% т/о	38	узбецький сум	Узбекистан	95% т/о
17	сінгапурський долар	Сінгапур	К	39	рупія	Індонезія	95% т/о
18	СПЗ	МВФ	К	40	сербський динар	Сербія	95% т/о
19	форинт	Угорщина	К, 95% т/о	41	туркменський новий манат	Туркменістан	95% т/о
20	фунт стерлінгів	Велика Британія	К, 95% т/о	42	новий тайванський долар	Тайвань (Провінція Китаю)	95% т/о
21	чеська крона	Чехія	К, 95% т/о	43	ліванський фунт	Ліван	95% т/о
22	шведська крона	Швеція	К, 95% т/о	44	бат	Таїланд	95% т/о

¹ Підставами є:

К – 1 група Класифікатора

95% т/о – країна входить до найбільших країн, що формують 95% товарообігу з Україною

ВИСНОВКИ ТЕХНІЧНОГО ЕКСПЕРТА ЩОДО ЗАПРОПОНОВАНИХ ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ

- ДВР опрацював питання визначення принципів формування щоденного переліку валют з експертом технічної місії ВСС/СЕСО, який дійшов таких висновків:

- публікувати один перелік офіційних курсів, що розраховуються щоденно. Більше немає потреби в окремому переліку офіційних курсів, що розраховуються один раз на місяць;
- запропонована ДВР процедура визначення валют, включених до переліку офіційних обмінних курсів, є чіткою та доречною;
- переглядати перелік кожні три роки відповідно до визначених критеріїв із процедурою внесення змін раніше у разі потреби;
- переглянути методику розрахунку офіційних обмінних курсів, враховуючи технологічний розвиток та очікуване запровадження довідкового курсу євро/гривня.

Питання до обговорення

Будь ласка, висловіть свою думку з наступних питань:

- ✓ *прийнятність/переваги/недоліки запропонованої методології розрахунку нового бенчмарка – довідкового значення курсу гривні до євро;*
- ✓ *прийнятність/переваги/недоліки запропонованих змін до методології розрахунку офіційного курсу гривні до іноземних валют (крім долара США) та облікової ціни банківських металів;*
- ✓ *прийнятність/переваги/недоліки запропонованих змін до визначення переліку валют, до яких офіційний курс встановлюється щоденно із скасування переліку для щомісячного встановлення.*